

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šillingov
mesečna naročnina 20 šillingov
celoletna naročnina 200 šillingov
P. b. b.

LETNIK XXXVII

CELOVEC, PETEK, 6. AVGUST 1982

ŠTEV. 31 (2082)

ZSO v Ljubljani

Minuli petek je novo vodstvo Zveze slovenskih organizacij na Koroškem obiskalo predsednika izvršnega sveta skupščine SR Slovenije Janeza Zemljariča in predsednika republiške konference SZDL Slovenije Franca Setince.

Delegacija ZSO, ki jo je vodil predsednik dipl. inž. Feliks Wieser in kateri so bili še drugi člani izvršnega odbora ter predsednik nadzornega odbora Lipej Kolenik, se je s predsednikom slovenske vlade Janezom Zemljaričem in njegovimi sodelavci zadržala v daljšem razgovoru. Poleg Zemljariča so se srečanja med drugimi udeležili podpredsednik IS Dušan Sinigoj, predsednica komiteja za vzgojo in izobraževanje Majda Poljanšek ter predsednik komiteja za informiranje Marjan Šifter.

V razgovoru, ki je bil zelo konkreten, so po predstavitvi Zveze slovenskih organizacij in njene dejavnosti obravnavali številna vprašanja, ki zadevajo življenje in razvoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Med drugim je bilo govora o vprašanih predšolske vzgoje, o informativni de-

javnosti ter sprejemu RTV Ljubljana, o izgradnji dijaškega doma SSD, o gospodarskih vprašanjih ter o sosedskih odnosih med Koroško in Slovenijo. Pri tem je predsednik Zemljarič predstavnikom ZSO zagotovil slovenski manjšini tudi za naprej vso potrebno podporo.

Ze dopolne pa se je delegacija ZSO predstavila pri novem predsedniku RK SZDL Slovenije Francu Setincu, ki je članom delegacije podal obširno informacijo o aktualnem političnem in gospodarskem položaju Slovenije in Jugoslavije. Poudaril je koordinacijsko vlogo SZDL v vsestranskem sodelovanju s slovensko manjšino in podčrtal kontinuiteto v dejavnosti njegove organizacije za podporo koroškemu Slovincem, ki jo je SZDL obvezna dajati na vseh področjih manjšinskega življenja.

Gospodarski razgovori v Ljubljani

V četrtek minulega tedna je predsednik Gospodarske zbornice Slovenije inž. Marko Bulc v Ljubljani sprejel delegacijo gospodarskih odborov Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Narodnega sveta koroških Slovencev, ki sta jo vodila predsednika dipl. inž. Feliks Wieser in dr. Matevž Grilc. Razgovora sta se s strani Gospodarske zbornice udeležila tudi njen podpredsednik Milan Samiec in Slavko Beznik, za ZSO so sodelovali še dipl. inž. Franci Einspieler, Drago Pörsch in Jože Nachbar,

za NSKS pa dipl. trg. Joza Habernik.

Pogovori z novim predsednikom Gospodarske zbornice in njegovimi sodelavci so bili posvečeni obojestranskemu sodelovanju, pri čemer je posebno mesto zavzemala krepitev gospodarske osnove slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Dotaknili so se vseh področij manjšinskega gospodarstva od združništva preko turizma, kmetijstva, bančništva in obrti do mešanih družb.

Čudni signali koroške deželne politike

Ali bodo slovenske organizacije zdaj v nedogled dobivale podobna pisma, kot ga je Deželni šolski svet te dni ponovno poslal obema osrednjima organizacijama? Ali se bo komunikacija z oblastmi reducirala na naslednji tekst?

„Ihre in slowenischer Sprache abgefasste Eingabe vom ... kann, da sie den Bestimmungen der Verordnung der Bundesregierung vom 31. 5. 1977 über die Bestimmung der Gerichte, der Verwaltungsbehörden und sonstigen Dienststellen, vor denen die slowenische Sprache zusätzlich zur deutschen Sprache als Amtssprache zugelassen wird, BGBl. Nr. 307/1977, nicht entspricht, vom Landesschulrat für Kärnten nicht in Behandlung genommen werden. Es wird Ihnen freigestellt, eine den Bestimmungen der zitierten Verordnung entsprechende Eingabe binnen zwei Wochen einzubringen.“

Najbrž šolska oblast ni edino mesto, ki mu je treba postaviti to vprašanje. Po vsej priliki gre tu za politiko, ki jo je treba videti v okviru celotne politike koroške deželne vlade do manjšine. Kajti bržkone ni naključje, da je predsednik deželne šolskega sveta deželni glavar Wagner. Toliko je politika šolske oblasti izraz politike deželne vlade.

Ob tem pa je na vsak način treba postaviti nadaljnje vprašanje: kakšne cilje zasleduje deželna vlada s tako restriktivno politiko, ki uporablja za-

kon, sprejet menda v prid manjšine, proti tej manjšini? Če bi še potrebovali dokazov, kako protimanjšinska je sedmojuljska manjšinska zakonodaja, bi vztrajanje oblasti na geslu „Der Kärntner spricht deutsch!“ s sklicevanjem na to zakonodajo bilo najboljši primer.

Če naj bodo podobna pisma signali deželne politike, kako si zamišlja svojo dejavnost v prihodnjih mesecih, potem so to slabi signali za ozračje v deželi. Prizadevanjem za popuščanje narodnostnih napetosti vsekakor ne morejo služiti. Zapiranje vrat nikakor ni pametna politika. Dvomljivo je, ali dogajanje manjšinskega vprašanja na dolgo klop, pač s kalkulacijo, da ga bo čas že rešil, v današnjih časih, ko napetosti vsepovsod po svetu ogrožajo svetovni mir, res služi interesom Koroške. Ravno v predvolilnih časih je to treba poudariti.

Za zdaj namreč vse kaže, da do volitev koroški Slovenci ne morejo pričakovati nobenega napredka v reševanju njihovih problemov. Ostanje le majhno upanje, da bodo razgovori na zvezni ravni, ki so bili napovedani že za pomlad in bo do njih prišlo najbrže jeseni, postavili to trditve na laž. Zato bo stvar deželne in zvezne politike, da postavi drugačne signale. Tudi predvolilni čas je čas za dialog, čas za reševanje odprtih vprašanj. Brez dvoma pa ni pravi čas za zaostrjevanje ozračja z brskiranjem manjšine.

Nenning: „Pridem na protifestival“

Ko je ddr. Günther Nenning predaval na otvoritvi tretjih kulturnih tednov v Šentjakobu v Rožu, mu je šenjakoško Slovensko prosvetno društvo „Rož“ predalo odprto pismo, v katerem se obrača nanj kot pripadnika manjšine kritičnih novinarjev in med drugim pravi:

„... program kulturnih dni ne vsebuje nobenega slovenskega kulturnega prispevka — in to v občini, ki je slej ko prej pretežno dvojezična! Za

Rož tipična slovenska narodna pesem ne bo zastopana. Potemtakem se moramo vprašati, čemu so sploh predvideni trije rožanski „heimatabendi“... Ta ignoranca ima metodo. In če ti povemo, da je celo večina občinskih mandatarijev slovenskega porekla oziroma dvojezična, potem je jasno, kakšno kulturno duhovno bedo pospešuje asimilacija.“

DDr. Nenning o tem, da je šentjakobska občina ob letošnjih kulturnih tednih namenoma prezrla kulturno dejavnost SPD „Rož“, ni bil informiran. Zato pa je takoj, ko je slišal za to nekulturno dejanje občine, pozitivno reagiral na odprto pismo prosvetnega društva. Takole piše:

„Da, prištevam se k manjšini. Zato sem pri tistem čudnem jezikovnem štetju (1975 ali kdaj?) zapisal ‚slovenski‘. Da, rad bom spet prišel v Šentjakob in bom manjšini, ki je večina ‚na razpolago za ‚protifestival‘. Nenning.“

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

vabi na

odkritje spomenika žrtvam

ki so jih nacisti leta 1944 pobili in sežgali pri Karlutt-u na Svinški planini

Odkritje bo 8. avgusta 1982 ob 14. uri

Zbirališče je od 12.30 do 13. ure na parkirnem prostoru med delovnim uradom in pošto v Velikovcu, nato se skupno odpelje preko Djekš na Svinško planino do Karlutta. Po spominski slovesnosti se vrnemo preko Greblnja domov. Vabimo vas, da se slovesnosti udeležite v čim večjem številu, da se bomo res dostojno oddolžili žrtvam fašizma.

AIDLCM podpira koroške Slovence in gradišćanske Hrvate

Od 29. do 31. julija 1982 je bil v Montpellieru v Franciji 9. kongres mednarodne organizacije za zaščito ogroženih jezikov in kultur, tako imenovane AIDLCM. Na kongresu, ki se ga je udeležilo 14 manjšinskih organizacij iz Francije, Španije, Italije, Avstrije, Belgije, Švedske in Turčije in večje število priznanih manjšinskih strokovnjakov, so zastopniki posameznih skupin podali poročila o trenutnem položaju zastopanih manjšin zlasti na jezikovnem in kulturnem področju.

O trenutnem položaju slovenske narodne skupnosti na Koroškem in hrvatske narodne skupnosti na Gradišćanskem je na kongresu podal poročilo pokrajinski zastopnik te mednarodne organizacije za Avstrijo dr. Franci Zwitter, katerega iznašanja sta podprla tudi še podpredsednik te organizacije, znani manjšinski strokovnjak dr. Theodor Veiter in Boris Pahor iz Trsta. Na osnovi tega prikaza položaja so udeleženci kongresa soglasno sprejeli naslednjo resolucijo: „Udeleženci 9. kongresa AIDLCM

od 29. do 31. julija 1982 v Montpellieru so vzeli poročilo svojega pokrajinskega zastopnika za Avstrijo o trenutnem položaju jezikovnih in narodnostnih manjšin v Avstriji na znanje in morajo z obžalovanjem ugotoviti, da se položaj teh manjšin od zadnjega kongresa ni v ničemer spremenil na boljše.

Nasprotno prepoved in zabranitev nastopa slovenskih kulturnih skupin v občinski dvorani v Velikovcu s strani tamkajšnjega župana in grožnja s kazenskimi ukrepi oziroma prijavo na nadzorno oblast zoper šolskega ravnatelja zaradi namestitve dvojezičnih napisov v notranjosti tudi po trenutni zakonski ureditvi dvojezične šole s strani občinskega sveta v Zitari vasi in končno zavrnitve v slovenskem uradnem jeziku pisanih vlog s strani Deželne šolskega sveta za Koroško so brez dvoma očitne diskriminacije, ki ogrožajo nadaljnji obstoj in zlasti razvoj kulture in jezika slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Na Gradišćanskem, kjer je prišlo

sicer do nekega zboljšanja hrvaških oddaj v avstrijski radioteleviziji s strani ORF, pa vlada očitno pod vplivom in pritiskom sil, ki javno zagovarjajo potrebo čimprejše asimilacije hrvatske narodne skupnosti, do danes sploh še ni pristopila k reševanju določil člena 7 Državne pogodbe z dne 15. 5. 1955 in s tem k specialnim ukrepom v zaščito obstoja in razvoja ogroženega samoniklega jezika in kulture hrvatske narodne skupnosti.

AIDLCM kot organizacija, katere smoter in naloga sta zavzemanje za zaščito, ohranitev, obstoj in nadaljnji razvoj ogroženih jezikov in kultur, apelira zato na pristojno vlado republike Avstrije, da čimprej nadaljuje dialog s prizadetima narodnostnima skupnostima koroških Slovencev in gradišćanskih Hrvatov in v spoznanju z njima ukrene vse potrebno za obstoj in nemoten razvoj njihovih ogroženih jezikov in kultur.

AIDLCM je namreč prepričana, da jeziki in kulture v obstoju in razvoju ogroženih narodnih skupnosti nujno zahtevajo javno zaščito in pospeševanje ne le v korist prizadetih skupnosti samih, marveč zlasti tudi kot obogatitev jezikovne in kulturne pestrosti človeške družbe.

Zila ali Zilja?

Ni brez komike, če človek zasleduje boj zadnjih tednov o pravilni pisavi doline Zil(j)e na Koroškem, ki se bje v enem slovenskih tednikov z vnetostjo, kot da bi šlo za pripravo ali uvedbo novega slovenskega pravopisa v času Matije Čopa. Oba kontrahenta sta očitno zgubila vsakršen odnos do pomena njunega privatnega dvoboja.

Ne prisojam si odločitve o pravilnosti v tej zadevi, koristno bi pač bilo, če bi se k tej temi oglasili naši slavisti, ki so morda le bolj legitimirani spregovoriti o tej stvari. Najbolj enostavno bi bilo, če bi spregovorila Slovenska akademija znanosti in umetnosti (SAZU).

Celotna komika pa dobiva tragične poteze, če se zavedamo, da se omenjena dva slovenska purista bijeta za stvar, ki — če ne bo uspelo — zastavi razvoj — ne bo več dolgo brizantna. Kmalu nihče ne bo več vprašal po Zili ali Zilji, temveč samo še po „Gailtalu“, če bomo naprej trošili svojo energijo na polemike, ki spominjajo na Don Kihotov boj proti mlinom na veter, namesto da z vso silo krepimo še živeči slovenski življenjski med Smohorjem in Brncu.

fra-ter

PREBERITE

Rovarjenje
neonacistov

stran 2

Čuden položaj
na Tržaškem

stran 2

Ali sta petje in
folklora dovolj?

stran 3

Zločin
pri Karluttu

stran 8

Aktivnost SPD „Danica“

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Šentvidu v Podjuni sodi med tiste slovenske krajevne kulturne organizacije, ki so že pred več kot 20 leti prirejale večere za turiste. Tudi v letošnji turistični sezoni je društvo „Danica“ med tistimi, ki ima za seboj že šest prireditev, namenjenih ljudem, ki v naših krajih preživljajo svoje letne dopuste.

Ce na kratko pregledamo in navedemo kronološko zaporedje, bo iz le-tega razvidno, da je naše društvo doslej imelo šest prireditev za turiste, oziroma na takih sodelovalo. Tako je naš ansambel trio Korotan s pevci 3. julija sodeloval kot gost na prireditvi SPD „Edinost“ v Škofičah, 9. julija smo imeli kulturni večer v gostišču Urank na Veselah, kjer je poleg naših skupin sodeloval tudi pevski zbor SPD „Vinko Poljanec“; dan za tem je bil pestri večer pri Tedlnu na Zamanjah, kjer je trio Korotan sodeloval na prireditvi SPD „Vinko Poljanec“. Naslednji teden je naše društvo vabilo v kulturni dom Danica v Šentprimozu, kjer je glavni del sporeda nosil trio Korotan s pevci. Dvorana doma je bila nabito polna, publika navdušena. Prireditve vedno odpirajo naš predsednik Stanko Wakounig, ki večina govori tudi besede povezave, le na tej prireditvi sta povezavo imela na skrbi stanko Polzer in Daniela Kežar, seveda v obeh deželnih jezikih, saj so dve tretjini publike sestavljali turisti. Kot po navadi smo tokrat imeli v gosteh folklorni ansambel SPD „Zarja“ iz Železne Kaple, ki je plesal pod vodstvom Traudije Uršič. Posebnost tega večera pa je bil nastop našega mlajšega mladinskega zbora, ki ga vodi Stanko Polzer.

Torej SPD „Danica“ priredi ali njihovi ansambli sodelujejo vsak teden na prireditvi, namenjeni za turiste. 23. julija smo spet vabili v KD Danica. Poleg mešanega pevskega zbora in tria Korotan, ki jih vodi Hanzej Kežar, sta nastopala še duo Polzer in duo Helmut in Heinz. Povsem razumljivo je, da na takih prireditvah izvajajo dvojezičen spored slovenskih in nemških pesmi, pa še pesmi drugih narodov, tudi venček holandskih, saj v naše kraje prihaja mnogo gostov iz Nizozemske. Tako ne mine tedna, da ne bi nastopali. Prejšnji petek smo na Breznikovem campu ob Zablatniškem jezeru priredili koncert na katerem so sodelovali naš mešan pevski zbor, trio Korotan s pevci in kot gost folklorna skupina SPD „Zarja“ v Železni Kapli.

Naj še omenimo, da bo v prihodnje še več takih prireditev. Prva bo že nocoj v našem kulturnem domu, kjer bomo imeli v gosteh folklorni ansambel KUD „Matija Valjavec“ iz Preddvora, jutri, 7. avgusta pa bomo priredili komorni večer z družinskim vokalnim kvartetom iz Münchna ter z domačimi pevskimi solisti.

D. K.

Že več kot dve desetletji slovenska krajevna društva oziroma njihovi pevski zbori, folklore in ansambli v okviru prireditev za turiste gostom iz inozemstva posredujejo našo slovensko pesem in plese. Kdor je spremljal ta razvoj, se bo gotovo spominjal, kako je bilo težko dobiti prostor v primernem lokalu, kaj šele priti v kulturne koledarje občin, ki take programe načrtujejo že pozimi.

Moramo reči, da so nekatera društva, posebno v Logi vasi, Šentvidu v Podjuni in še kje na tem področju orala ledino. Na lastno iniciativo — in na lastne stroške — so vabila na svoje prireditve in z našo pesmijo in plešom tujce seznanjali z dejstvom, da tu na Koroškem živimo tudi koroški Slovenci s svojo kulturo. Ob takih priložnostih pa je bilo vedno tudi povedano, da koroški Slovenci ne uživamo tistih pravic, ki nam gredo po členu 7 avstrijske državne pogodbe. In tako je bilo prav, saj so se mnogi turisti prav na teh prireditvah soočili z dejstvom, da na Koroškem živi še drugi na-

Ali sta petje in folklora dovolj?

rod, o katerem pa prej niso mnogo slišali.

In kako je danes? Situacija je gotovo boljša; v večini turističnih občin so skupine naših slovenskih društev vključene v turistične kulturne koledarje, nekatera društva celo sama oblikujejo svoje sporede. To se dogaja celo v občinah, kjer „uradno“ slovenska narodna skupnost ne obstaja. Če temu lahko rečemo napredek, potem moramo to v prvi vrsti pripisati tistim društvom, ki so neustrašeno napravila prvi korak v to smer. Seveda je pretežni del k uspehu prinesla zlasti slovenska koroška narodna pesem, ki povsod, kjer zadoni zbudi občudovanje in navdušenje. Tako naposled tudi uradni občinski forumi niso mogli mimo tega in so postopoma vključevali tudi slovenska prosvetna društva v svoje kulturne koledarje za turistično sezono. Razen tega pa so spoznali, da jim taki nastopi ne škodujejo, ampak obratno, saj prav slovenske prireditve pomenijo pra-

vo novost napram obrabljenim „šublaterskim“ večerom. Zdaj vse to še spretno izkoriščajo v politične namene, češ, da nas povsod upoštevajo in vključujejo.

Prav nakazano pa je treba do dobra premisliti, kajti potem, ko bomo dokončno zmanevrirani na tir zanimive folklorne atrakcije, bo gotovo prepozno. Zato je na tem mestu upravičeno vprašanje: ali sta petje in folklora dovolj? S tem nikakor nočemo trditi, da so povezovalna besedila naših funkcionarjev slaba ali nepopolna. Vendar moramo reči, da tu pa tam le pozabijo na poslanstvo naših kulturnih dejavnikov, na našo zgodovino in na naše pravice, na katere kljub navidezni prijaznosti ne smemo pozabiti. Posebno ne, ker se prireditve odvijajo pred mednarodno publiko. Zato morajo besede, govorne pred takim forumom, biti še posebno zbrane in pretehtane.

J. Z.

33. dubrovniške letne igre

Ene izmed znanih letnih iger so gotovo tudi dubrovniške letne igre, ki jih v tem zgodovinskem mestu Dalmacije tokrat prirejajo že 33. po vrsti. Dubrovnik je brez dvoma eden izmed najlepših ambientov za take prireditve tako po arhitekturi kot po geografski legi.

V teku več kot treh desetletij, so v Dubrovniku nastopali najboljši svetovno znani operni, baletni in folklorni ansambli, med njimi seveda tudi jugoslovanski. Tako je tudi letos, saj so, oziroma bodo v Dubrovniku (v času od 10. julija do 25. avgusta) nastopali številni ansambli in solisti. Na sporedu je namreč 53 koncertov, 5 baletnih in 3 operne predstave. Čeprav so zaradi finančnih težav sodelovanje tujih ansamblov tokrat močno skrčili in pri sporedu sodeluje več domačih, jugoslovanskih skupin, so dubrovniške letne igre slej ko prej ena izmed najbolj privlačnih festivalskih prireditev v Evropi.

Če bežno prelistamo spored, vidimo, da tokrat v Dubrovniku nastopajo Slovaški komorni orkester, Letonska filharmonija iz Rige in Madžarski državni orkester; od znanih jugoslovanskih ansamblov folklorne Lindo, Tanec in Lado. Kot po navadi, je v Dubrovniku tudi letos močno zastopana SR Slovenija. Naj med sodelujočimi navedemo Dobrovko Tomšič-Srebotnjak, Toneta Grčarja in Stanka Arnolda, vsi so mednarodno znani instrumentalni solisti, nadalje nastopa Vinko Globokar s svojim ansamblom, ki sicer deluje v inozemstvu, kot tradicionalni gost je v Dubrovniku tudi letos spet zastopan Slovenski oktet.

Tako na 33. dubrovniških letnih igrah domačinom, zlasti pa številnim turistom nudijo izbran spored od operne, komorne in instrumentalne glasbe do umetniško dognanih folklornih plesov, torej poslastice za še tako razvajen okus.

OBIŠČITE
BERGOVO GALERIJU

Kadar se boste mudili v Pliberku, obiščite tudi Bergovo galerijo. Oglejte del tega znanega koroškega umetnika je enkratno kulturno doživetje. V njegovih podobah in krajinskih motivih je oveko-večena idilika podjunske pokrajine in njenih ljudi. Preprostost in iskrenost, ki žarijo iz Bergovih slik, sta brez dvoma ena izmed komponent, ki so tega slikarja privedle v sam vrh svetovne likovne umetnosti.

Kot znano, je Bergova galerija v Pliberku odprta vsak dan od 10. do 12. in od 16. do 18. ure in sicer do 31. oktobra 1982.

Obisk galerije je po dogovoru možen tudi izven navedenega časa. V galeriji je tudi tokrat razstavljenih večje število slik, ki so javnosti prvič dostopne.

— otrok in šola — otrok in šola — otrok in šola — otrok in šola — otrok in šola —

OTROK IN ŠOLA

Učbeniki

Pri šolskem pouku je še vedno najboljši učni pripomočnik knjiga. O vsebini knjig, o njihovi zgradbi, njihovi komunikativnosti in navezavnosti o njihovi vrednosti bi se dalo dolgo razpravljati. Na področju šolskih knjig je bilo v preteklosti mnogo sprememb in tudi sedaj jih še dosti doživljamo. Kar je bilo enkrat najboljšo, se pogosto kmalu nato spozna kot slabo, včasih pa tudi obratno.

Kakšen pa je pravzaprav odnos otroka do knjige, katero vsak dan nosi z doma v šolo in iz šole domov? Če si knjige ogledamo, vidimo, da so pogosto oguljene, zamazane, popackane, stlačene in raztrgane. Zanimive so le jeseni, v prvih dneh pouka, dokler si otroci dobro ne ogledajo ilustracij, če jih je sploh kaj. Njihova vrednost, uporabnost in pomembnost torej močno zavisi od učiteljeve sposobnosti, kako jih približa učencu in jih vključi v pouk. Obratno pa je tudi kvaliteta pouka odvisna od števila in kvalitete učbenikov in učil, ki jih učitelj lahko posredno ali neposredno vključi v pouk in tako otrokom olajša težaško delo učenja in poživlji monotono šolskega življenja.

Tudi pouk slovenščine na dvojezičnih in

drugih šolah v območju manjšinskega šolskega zakona naj bi bil, večinoma tudi je — tako privlačen, da bi že sam po sebi zvaljal učence in starše k prijavi, katera je pač vedno še potrebna.

V zadnjih letih so se uporabljale v slovenskem delu pouka na naših šolah naslednje knjige: „Naša začetnica“ (R. Vouk), „Jezikovne vaje in slovnica“ (R. Vouk), „Mladina poje“ (L. Kramolc — R. Vouk), „Naš novi dom“ (R. Vouk), „Okoli naše hiše — Rund um unser Haus“ (H. Piuk — R. Vouk), „Naša ožja domovina — Unsere engere Heimat“ (R. Vouk s sodelavci), in Langenscheidt-ov slovar; na glavnih šolah so v uporabi poleg „Jezikovnih vaj“ še čitanke prvih razredov Državne gimnazije za Slovence, Debenjakov nemško-slovenski slovar ter Slovenski pravopis. Namesto čitanke se v četrti šolski stopnji na ljudskih šolah uporablja šolski in mladinski list „Mladi rod“, katerega uvajajo učitelji tudi na ostalih šolskih stopnjah kot dodatno čtivo za popestritev in poživitev šolskega pouka in zlasti pouka branja.

Občasno in zlasti v zadnjih tednih se je močno razvila diskusija o številu šolskih knjig, ki so namenjene učencem dvojezičnega ali slovenskega jezikovnega pouka. Precej kritike je šlo tudi na rovaš avtorja večine zgoraj navedenih knjig, češ da so nekatere za gotove šolske stopnje neuporabne in utegnejo biti ponekod celo vzrok za odjavo od

dvojezičnega pouka. Res je, da tudi te knjige niso brez napak in da so posamezne za današnji čas res že preživete, oziroma le težko obstajajo ob široki in včasih zelo kvalitetni ponudbi nemških šolskih knjig. Resnici na ljubo pa je potrebna tudi ugotovitev, da je v preteklosti avtor R. Vouk bil pač edini, ki se je lotil tega težaškega in na področju manjšinskega šolstva na Koroškem brezdvom-

no pionirskega dela. To so zasluge, ki mu jih kljub pomanjkljivosti nihče ne more odre- kati.

Vsaka tiskovina, ki je namenjena manj-

šinskemu šolstvu pa ima že svoje posebne težave: Naklade so zelo nizke, knjige potemtakem neprimerno drage. Založba, katera se je odločila založiti knjigo, namenjeno manjšinskemu šolstvu se pač mora sprijazniti z dejstvom, da se zaloge knjig celo desetletje ali dlje ne bo znebila, tudi če je naklada zelo nizka, ker je pač malo odjemalcev. Zato tudi ni čuda, da se je doslej našla na Koroškem komajda kakšna založba, tudi ne slovenska, ki bi bila pripravljena založiti slovensko ali dvojezično šolsko knjigo.

Letošnje jesen pa bomo tudi tukaj doživeli lep napredek: Izšli bosta dve povsem na novo sestavljeni ter sodobno opremljeni šolski knjigi, ki jih je založila založba Mohorjeve družbe v Celovcu, to sta „Slovenščina 2 — delovna knjiga za jezikovni pouk na 2. stopnji ljudske šole“ (V. Vauti s sodelavci) ter „Oblikujmo svoj jezik“ (H. Germ, M. Srien, T. Ogris i. dr.) za 1. in 2. razred glavnih šol. Pričakovati je, da se bodo v prihodnjih letih formirale še nove delovne skupnosti, ki bodo pripravile in izdale nove in sodobne učbenike, če bodo za to našle kako založbo. Kvaliteta dvojezičnega in slovenskega pouka na šolah v območju manjšinskega šolskega zakona se bo torej tudi iz vidika šolskih knjig zboljšala. Pričakovati je tudi, da se bo število prijav zaradi boljše motivacije še dvignilo.

oto

! Prijavite otroke k dvojezičnemu pouku! Prijavite otroke k dvojezičnemu pouku!

Rožek - večer slovenske pesmi in folklore

Rožeški prosvetaši Kulturnega društva „Peter Markovič“ so se v nedeljo zvečer prvič predstavili gostom, ki letujejo v Rožeku in okolici. Nabito polna dvorana pri Woschitzu v Rožeku je bila prepričljivi dokaz za zanimanje zlasti tujih gostov za slovensko kulturno dejavnost. Krstna predstava — namenjena gostom — je vsekakor uspela in prepričani smo, da se bodo besede rožeškega župana Herberta Schillerja, ki se je v svojem govoru zahvalil nastopajočim skupinam, češ, da to prav gotovo ni zadnja takšna prireditev, uresničile. KD „P. Markovič“ ima vsekakor v svojem načrtu, da bo vsako leto vsaj eno prireditev posvetilo tujim gostom in jih tako seznanilo s slovensko kulturno dejavnostjo na Koroškem. Rožek je v zadnjih letih obnovljenega društva „Peter Markovič“ pokazal izredno dejavnost, ki pa je še posebno zanimiva zaradi tega, ker v okviru tega društva deluje predvsem mladina, kar je vsekakor razveseljiv pojav in garant, da ima rožeško kulturno društvo vse pogoje nadaljnega uspešnega kulturnega delovanja.

Na nedeljski kulturni prireditvi —

Postojna - srečanje upokojenih primorskih učiteljev

Srečanje upokojenih primorskih učiteljev v Postojni, je bilo domače in iskreno, saj so nas sprejeli tamošnji pionirji z učitelji. Kljub težavam starejših oseb, se nas je le zbralo 25 učiteljev iz Slovenije in zamejstva (v starosti od 86 do 70 let).

Pozdravila nas je predsednica OS Postojna tovarišica Novakova (sama prosvetna delavka). Pionirji nove osnovne šole so nam pripravili bogat in pester spored z recitalom in folklornim nastopom.

V našem programu smo se najprej spomnili s komemoracijo šestih preminulih tovarišev, od zadnjega srečanja v septembru 1981 v Novi Gorici. Trem 80-letnikom smo podelili priznanja za nekdanje učiteljsko vzgojno delo na Primorskem za časa fašizma.

Prihodnje leto 1983 bomo slavili 60-letnico prve in zadnje učiteljske mature v Tolminu, ki bo edinstvena v Sloveniji. Prav slovesno bo, saj se bomo povezali z RTV Ljubljana in Koper. V Novi Gorici bomo ustanovili poseben odbor. Na to slavlje bomo povabili tudi predstavnike narodnih manjšin iz Trsta, Gorice, Beneške Slovenije in Koroške.

Stanko Skočir

„večer slovenske pesmi in folklore“ so imeli Rožečani v gosteh tamburaški ansambel iz Slovenjega Plajberka in najmlajšo folklorno skupino SPD „Zarja“ iz Železne Kaple. Izvajanja obeh skupin je publika nagradila z navdušenim aplavzom. Domačini pa so se predstavili z nadebudnim otroškim zborom, Podhumskim kvartetom (večina doma pod Humom, od tega ime) in recitacijo.

Znano je, da so Rožečani zelo ponosni na svojega rojaka akad. slikarja Petra Markoviča in tako so mu tudi posvetili del programa in

Encelna vas - Šmihel

V soboto sta stopila v zakonski stan Milan Blažej iz Šmihela in Mira Urank iz Encelne vasi pri Galiciji. Poroka je bila v cerkvi v Galiciji.

Za novoporočenca je značilno predvsem to, da sta oba tesno povezana z dejavnostjo naše narodne skupnosti na Koroškem. Milan je nameščenec v tiskarni Drava v Podljudelju, Mira pa je nastavljenka Zveze slovenskih zadrug v Celovcu.

Poročno slavlje je bilo v Globasnici pri Šoštarju, kjer se je zbralo mnogo njunih prijateljev zlasti iz vrst Slovenskega atletskega kluba, kateremu je Milan zapisan z dušo in telesom in to ne samo kot nogometaš, marveč predvsem kot vesten blagajnik.

Še veliko pohvalnega bi lahko naštel, vendar naj kljub temu zaključimo z željo, da bi tudi v bodoče hodila po tej poti — poti dela v korist naše narodne skupnosti na Koroškem.

Številnim čestitkam se iz vsega srca pridružuje tudi uredništvo Slovenskega vestnika.

javnost seznanili z njegovimi deli. Rožeška cerkev je bila bogato poslikana z njegovimi freskami. Kljub protestom pa so jih pred leti uničili (pobelili cerkev). Zaradi tega pa Markovičeva dela, ki jih je dovolj zlasti še v Sloveniji in na Hrvaškem, niso šla v pozabo, nasprotno, osebnost Markoviča je postala še bolj popularna (odkritje spomenika), tako da smo na vsem slovenskem prostoru ponosni nanj. Tudi o zgodovini naše narodne skupnosti je bilo govora, ter da se še vedno borimo za naš narodni obsto.

Posebno pohvalo ob uspeli prireditvi pa je treba izreči mladim rožeškim prosvetašem, ki so s svojim nastopom pokazali ne samo pristrčno privlačnost, temveč tudi izredno pevsko kvaliteto, ki jo je publika tudi nagradila s temu primernim navdušenjem.

Krstna predstava za goste v Rožeku je bila torej velik uspeh ter hkrati priznanje in spodbuda za nadaljnjo kulturno dejavnost v Rožeku. Prireditelj je bila dvojezična. Povezavo sta imeli prikupni Margit Lesjak in Gerti Valentinič. Rožeškimi prosvetašem k njihovem uspehu iskreno čestitamo z željo, da bi v tem smislu nadaljevali.

Novo iz rožeškega živalskega parka

V rožeškem živalskem vrtu so dobili novo živalsko vrsto — neke vrste lamo oziroma majhno kamele imenovano Vikunja. Domovina te živali je Peru v Južni Ameriki. V ujetništvu je trenutno 52 teh živali, ki so razdeljene na 15 zbirk. Vikunje živijo v takoimenovanih družinskih čredah ali pa v čredah samih mladih samcev. V teh čredah mladih samcev je do 70 živali. Med njimi pride večkrat do medsebojnega boja za oblast. Družinske črede pa sestavljajo okoli 15 kobil z mladiči ter žrebec, ki skrbi za družino in jo brani pred sovražniki. V rožeškem živalskem parku gojijo Vikunjo v znanstvene namene.

Posebnost rožeškega živalskega vrta je opiči park s 15 Berberskimi opicami in pa predvajanje pletov ptic ujed, ki bodo še ves avgust dvakrat dnevno ob 11. in 15.30 uri. Zanimivo je tudi vedeti, da ima rožeški živalski vrt trenutno že okrog 350 živali.

Celovski sejem

31. lesni sejem in Celovski sejem — lesni sejem, od petka 13. do srede 18. avgusta in Celovski sejem tri dni dalj, do nedelje 22. avgusta — bosta v kratkem gospodarsko in trgovsko prizorišče srečanj med vzhodom in zahodom. Celovec bo v teh dneh igral važno vlogo povezovalca, saj bo na obeh sejmih zastopana cela vrsta firm, tako z vzhoda kot z zahoda.

Pred dnevi je bila zaključena reklamna kampanja za celovski sejem, ki se je odvijala v okviru 14 tiskovnih konferenc v šestih državah (v Jugoslaviji, Italiji, Švici, Zvezni republiki Nemčiji, na Madžarskem in seveda v Avstriji). Da je reklamna kampanja dobro uspela potrjuje dejstvo, da je bila udeležba povsod velika, predvsem pa so se je udeležili visoki reprezentante gospodarstva in javnega življenja.

Največji inozemski razstavljalca na celovškem sejmu je vsekakor Zvezna republika Nemčija. Le-ta je tudi tista, ki stalno razstavlja — od leta 1971 naprej. S 127 podjetji je ZRN letos spet močno zastopana prav posebno na lesnem področju (stroji in naprave, ki služijo predelavi lesa).

Vodstvo celovškega sejma pa nima interesa samo kasirati takse za razstavne prostore, marveč razstavljalcem nudi tudi dober servis, ki je v tem, da jim rezervira stalna parkirišča za avtomobile v neposredni bližini razstavišča, da jim priskrbi vstopnice za njihove stranke itd. Poleg tega je razstavljalcem na razpolago poseben električar, instalater, prevoznik, čistilec razstavnih prostorov, čuvaj in poseben servis za pijače.

Iz teh par vrstic lahko razvidimo, da se vodstvo celovškega sejma zelo prizadeva biti svojim strankam v pomoč kjerkoli je le to mogoče.

Društveni izlet in še kaj...

Odbor slovenskega prosvetnega društva „Dobrač“ na Brnci se je leto odločil, da društvenike ne popelje na izlet preko meje, temveč da jim razkaže ožjo domovino. Tako smo se zadnje nedeljo junija odpravili na pot v Podjuno. Sonce, ki je dan poprej pripekalo na zemljo, se je na ta dan skrilo za oblake. Nekateri so bili tega veseli. Se pač v avtobusu ne bo treba potiti.

Pot nas je vodila ob Vrbskem jezeru v Klovec, nato preko Tinj in mimo Klopinskega jezera v Št. Primož. Tam so naši društveniki prisostvovali sv. maši. Naš obisk pa ni veljal le novi cerkvi, temveč predvsem ogledu novega kulturnega doma. Nismo se mogli načuditi tej edinstveni zgradbi. „Danici“ moramo čestitati za tako lepe prostore.

Po ogledu pa smo se zopet nabasali v avtobus, ki nas je popeljal v Železno Kaplo, kjer nas je pred hotelom Obir pozdravil dež. Pri kosilu nas je pozdravil inž. Peter Kuhar, nato pa se je z nami odpeljal na Peršmanov dom, kjer smo si ogledali naš koroški muzej NOB. Inž. Peter Kuhar nam je razlagal nastanek tega muzeja, zlasti pa nam je živo orisal zločin, ki se je zgodil nad Peršmanovo družino. Ob tej priložnosti smo zvedeli tudi

mного o NOB, ki se je med vojno odvijala v kapelški okolici.

Od Peršmanove domačije nas je naš vodič inž. Peter Kuhar popeljal v tovarno celuloze na Rebrci in nam tam razkazal novo halo. Nato nas je povabil še na Obirsko, kjer je bilo v šotoru obirsko žeganje. Večina je bila prvič na Obirskem. Kmalu bi se z avtobusom vtaknili med skalami. Nekateri so verjetno že testamente delali. Pa se je tudi to dobro izteklo. Po obisku na Obirskem smo se poslovili in se preko Apač, Šmarjete, Borovelj in Št. Jakoba vrnili domov. Tem potom se še enkrat zahvaljujemo inž. Petru Kuharju za izvrstno vodstvo, brez katerega izlet ne bi dosegel svojega cilja.

Pa nismo bili samo na izletu. Po dveh letih smo se zopet poskušili v nogometu. Dva tedna po izletu smo imeli na Prangarjevem igrišču v gosteh „Elanovce“ in smo jih premagali s 5:2. Da nam ne bi katero moštvo hotelo odkupiti kakšne naše zvezdnike, imena igralcev ne imenujemo. Pač pa tem potom obveščamo, da nameravamo začetka septembra napraviti nogometni turnir in naj se interesenti kmalu javijo.

Tudi srečanja z Ziljani na Poldniku se je udeležilo lepo število naših društvenikov.

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ vabi na

FOLKLORNI VEČER

v petek 6. avgusta 1982 ob 20.30 uri v kulturnem domu v Šentprimozu. Gostuje znana folklorna skupina KUD Matija Valjavec iz Preddvora v Sloveniji.

Spored oblikujejo tudi MePZ SPD „Danica“ in duo Polzer

FOLKLORNI VEČER

v petek 6. avgusta 1982 ob 20.30 uri v gostilni Pušnik v Ločah. Nastopata: domači tamburaški ansambel in folklorna skupina PKD „Planina“ iz Sel.

Prireditelj: SPD „Jepa-Baško jezero“

KONCERT NA ORGLAH

v soboto 21. avgusta 1982 ob 20. uri v farni cerkvi v Hodišah. Orgle: Angela Tomanič, violina: Vera Belič. Prireditelj: Katoliška prosveta v Celovcu.

Koroška dijaška zveza Blato vabi na predvajanje filma

SREČA NA VRVICI

v petek 13. avgusta 1982 ob 20. uri v klubskih prostorih na Blatu (pri Črčju). Mladina pristrčno vabljen!

GLOBAŠKA POLETNA NOČ

v soboto 14. avgusta 1982 ob 20.30 uri pri Šoštarju v Globasnici. Igrajo „Fantje treh dolin“. Prireditelj: Slovensko kulturno društvo v Globasnici.

IZLET NA POLINIK (2780 m)

v Kreuzeckovi skupini v nedeljo 15. avgusta 1982. Odhod ob 5. uri zjutraj iz Šentjakeba v Rožu (na trgu). Vrh spada v družino „poti prijateljstva“. Prireditelj: Slovensko planinsko društvo Celovec.

SPD „Danica“ v Šentvidu v Podjuni vabi na

KONCERT

ki bo v soboto 14. avgusta 1982 ob 20.30 uri v Kulturnem domu „Danica“ v Šentprimozu. Družinski instrumentalni kvartet RAUSCHER BÜRGLE iz Münchna bo igral znane in priljubljene melodije znanih skladateljev. Poleg tega bodo sodelovali domači pevski solisti: Daniela Kežar - sopran, dr. Mirko Wakounig - tenor, Marija Kežar - alt in Stanko Polcer - bas. Klavirska spremljava - Hanzl Kežar, Stanko Polcer in Marija Kežar.

NUJNO!

Za naslednji vpoklicni rok 1. oktobra 1982

IŠČEMO

DVA CIVILNA USLUŽBENCA

(Zivildiener)

za zanimivo dejavnost pri društvu za resocializacijo in Centralni ustanovi za pomoč odpuščenim jetnikom. Delokrog: razširitev projekta za prostovoljno delovna mesta in prihodnje leto (1983/84) izgradnja stanovanjskega projekta. Potrebujemo ljudi z idejami, pobudami in organizacijsko sposobnostjo.

Kdor je že bil pred komisijo za civilno službo, pa še ni dobil vpoklica na kako mesto in hoče 1. oktobra nastopiti svojo civilno službo, naj se takoj oglasi pri nas: Pischeldorfer Straße 7/74, telefon (0 42 22) 54 6 80 ali Pischeldorfer Straße 7/73, telefon 51 27 40. Takoj se bomo povezali z notranjim ministrom in skušali doseči vpoklice.

Društvo CONTRAPUNKT sečnja in razdrobitev lesa Pischeldorfer Straße 7/74 9020 Celovec

Šentjakob v Rožu Koroška mladina na Jadranu

Kot že več let, tako so naši prosvetaši tudi letos pripravili poletno noč in sicer že petič. Odvijala se je v šotoru pri občinski hiši v Šentjakobu. Za ples in zabavo je pridno skrbel znani ansambel „Celjski fantje“.

Bila je res prijetna družabnost s plesom in petjem. Med številno zbrano družbo iz bližnje in daljnje okolice je bilo tudi mnogo tujih gostov, ki so v naših krajih na počitnicah, in pa tudi naš župan Janez Gressl. Ker pa pri plesu zgubiš precej potu in kalorij, je bilo s strani prireditelja pripravljeno tudi za pod zob. Z dobro pripravljenimi jedočami na žaru smo potešili glad z izbranimi pijačami pa žejo. Tudi srečolova ni manjkalo. Kot že ime pove gre tu za lov na srečo in takšen lovec, ki je ujel srečo, je bil Tonči Gabriel pd. Strden iz Leš, saj je „zadel“ dragocen dobiček — televizor (portable).

Ko so se plesalci naveličali naših običajnih plesov, so pa zaplesali še kolo, ki je pri nas v Avstriji več ali manj nepoznan ples, ki ga pa odlično obvladajo koroški Slovenci še zlasti pa Šentjakobčani, ki so nekakšni pionirji na tem področju.

50 koroških deklet in fantov letuje sedaj na otoku Veli Lošinj na sinjem Jadranskem morju. Ta počitniška akcija je že enajsta te vrste. Pobudo za tovrstne akcije je dal neumorni tajnik Avstrijsko-jugoslovanskega društva Werner Pressl.

Ko se je koroška mladina pred kratkim odpravljala na počitnice v Veli Lošinj, sta se od nje poslovila z najboljšimi željami jugoslovanski konzul v Celovcu, Alfonz Naberžnik in prezident A-J društva deželni poslanec Willi Sereinig. Konzul Naberžnik je mladino opozoril na lepote Jadrana in izrazil željo, da bi se vsi mladinci vrnili nazaj v domovino kot prijatelji Jugoslavije. Prezident Sereinig pa je med drugim poudaril, da se društvo zelo prizadeva utrditi prijateljske stike med jugoslovansko in avstrijsko mladino. Počitniško akcijo sta organizirala A-J društvo in deželni mladinski sekretariat. Kot smo zvedeli se bodo tem počitniškim akcijam pridružili tudi skavti, ki pa bodo letovali v Baški na otoku Krku.

V načrtu je tudi razširitev počitniške akcije za mladino z 16 do 18 leti. Tu gre predvsem za delovno mladino, ki naj ima ravno tako priložnost uživati lepote Jadrana kot mlajša mladina.

OB ZAKLJUČKU SEZONE V OTROŠKEM VRTCU V ŠENTPRIMOŽU V P.:

Ziskrenostjo so osvojili naša srca

Radevolje smo se odzvali vabilu, da pridemo v Šentprimož in pogledamo, kaj nam je pripravila deca in vzgojiteljice tamošnjega otroškega vrtca ob zaključku polletja, ko bodo tudi naši najmlajši šli na počitnice. Moramo reči, da smo bili prijetno presenečeni, kajti to ni bila običajna zaključna prireditel, na kateri otroci zapojejo ali povedo nekaj pesmic, ampak je to bil praznik kot se spodobi.

Najprej so otroci zapeli in zaigrali, potem pa so s svojimi vzgojiteljicami starše in obiskovalce povabili, da se pridružijo njihovi igri, da se skupaj z njimi poveselejo. To ti je bilo smešno, ko so očetje in mamice tekmovali kdo bo najprej z žlico v ustih in krompirjem na njej pritekel na drugo stran igrišča. To in še marsikaj so počeli, seveda pa ob tem tudi otroci niso bili prikrajšani, saj so očitno zares vlekli za vrvi, in ko so oni na drugi strani popadali v travo, so z vrečami na nogah poskakovali po igrišču ali pa z žago skušali podreti stolpec praznih doz pri čemer je veter pridno pomagalo...

Toda to še ni vse, ko smo prihajali na dvorišče otroškega vrtca v Šentprimožu, smo takoj zapazili spremembo: na vratih so bile pritrjene čepice, potem pa smo na majhnih stojnicah videli lepe reči, take za pojediti, pa tudi majhne, a lepe spominčke. Sprva smo mislili, da gre za posrečeno pripravljeno razstavo. Šele potem, ko so nas povabili, da so reči na prodaj, se je prizorišče v hipu spremenilo v pravo sejmišče in moramo reči, da otroci ne znajo le igrati in peti, ampak so se izkazali tudi kot pravi trgovci, saj je "roba" kmalu bila razprodana.

Tako lahko rečemo, da smo prejšnji petek v Šentprimožu doživeli prijetno presenečenje, ki bo staršem in vsem ostalim obiskovalcem gotovo ostalo v najlepšem spominu. Seveda pa ob tej priložnosti ne smemo pozabiti na vzgojiteljice, ki so skupno s Simono Rovškovo, vse to pripravile; njim gre v prvi vrsti vse priznanje in pohvala, nena zadnje pa tudi Slovenskemu šolskemu društvu, zlasti krajevnim organizatorjem, ki skrbijo, da otroški vrtci v Šentprimožu vzorno deluje in v katerem so dobrodošli otroci pripadnikov obeh narodnosti v občini Škocijan. Zato smo z veseljem pozdravili Mileno Gröblacher, Miha Kapa, Francija Polzerja in Ančko Kokot, ki je na tej zaključni prireditvi zastopala SSD.

VEČER SLOVENSKE PESMI IN FOLKLORE

v ljudski šoli v Žitari vasi

nedeljo 15. avgusta 1982 ob 20. uri. Prireja SPD „Trta“ v Žitari vasi.

Iz planinske dejavnosti

V nedeljo 1. avgusta je Planinsko društvo PTT Ljubljana obiskalo naše planince na Bleščeči. Večina se jih je povzpela na Jepo. Vodil jih je znani planinec in funkcionar Planinske zveze Slovenije Pavle Šegula. Bleščeča s slovensko planinsko postojanko „Koča nad Arihovo pečjo“ je bila spet prizorišče pristranskega srečanja z našimi planinci, ki so bili res veseli tega obiska. S Planinskim društvom PTT v Ljubljani imajo naši planinci že dolgoletne pristranske prijateljske odnose, ki pa so se z nedeljskim srečanjem še bolj utrdili. Sreča je bila tudi v tem, da to nedeljo ni deževalo. Srečanje s planinci PD PTT nam bo ostalo v nepozabnem spominu.

V nedeljo so se naši planinci podali v Košuto na Škrbino (1868 m), to je kot že ime pove, ozko sedlo sredi skalnatega 15 kilometrov dolgega masiva Košute. Zbirališče je bilo pri gostilni Škrbina (Škrbina) v Srednjem kotu, 1035 m. Do tja smo se po asfaltirani cesti pripeljali z avtomobili, izjema so bili samo trije mladi Selani iz Zgornjega Kota, ki so do gostilne pritiščali svoja kolesa. Kljub nevihti ponoči in slabim izgledom za lepo vreme, se je udeležilo izleta deset planincev. Turo je vodil izkušeni planinec Franci Kropivnik. Smer nas je od gostilne Škrbina vodila na Malejovo planino, 1232 m po širokem zložnem kolovozu. Z zgornjega dela planine pa se od ceste odcepi steza na desno skozi gozd do strmega prodišča, ki se vleče od Škrbine daleč dol proti dolini Srednjega Kota. Po tem prodišču smo se kar pošteno potili, vendar naša pot ni šla direktno v izprano grapo proti Škrbini, temveč na levo pod severnim pobočjem vzhodne glave tik nad Škrbino. Komaj vidna steza vodi v tako imenovano „Vatelco“ (skleda za žgance) — zeleno poraščen kotel, v katerem se smer zasuka ostro proti desni oziroma proti zahodu na že prej omenjeno glavo, v višini 2000 metrov, kjer je državna meja. V Škrbino zahodno pod nami se nismo podali, ker se je že ponujal dež. Ostali smo na tej „glavi“, ki ji na žalost ne vemo ime in skozi meglo včasih zagledali kakšen košček bližnje pokrajine, kot na primer Kofce na južni strani Klavdiva (zahodnega sosedja Škrbine) ali pa najvišjo kmetijo v Košuti, imenovano Gornik, ki je nad 1200 m visoko. Ker je postajalo vedno bolj oblačno, smo se podali nazaj v dolino. K smo zapustili melišče in smo bili spet v gozdu je začelo deževati, kar pa nas ni preveč motilo, nasprotno ta ohladitev nam je celo prijala.

V slovenskem Klnarjevem vodiču in nemškem vodiču, ki opisujeta Kara-

vanke je opisana samo smer, ki vodi direktno skozi vršni kuloar v Škrbino, ta pa je samo za izvežbane planince. Pogrešamo torej opis te smeri predvsem zato, ker je lahka in pokrajinsko izredno privlačna. Pri naslednjih novih nakladah v karavanskih vodičih, bo treba to turo vsekar upoštevati. Od gostilne Škrbina do takojimenovane glave smo rabili 3 ure hoda (do Škrbine se je treba še spu-stiti kakšnih sto metrov nižje).

Planinska postojanka „Koča nad Arihovo pečjo“ na planini Bleščeči pod mogočno Jepo je zlasti poleti rad obiskovan cilj planincev, turistov in letoviščarjev. Posebno radi prihajajo na planino planinci iz sosednje Slovenije, katerim je slovenska planinska postojanka v Avstriji še prav posebna privlačnost. Tako so slovensko kočo na Bleščeči v zadnjem času obiskali planinci PD Nova Gorica. To je bilo v nedeljo 27. julija. Kljub slabemu vremenu so se podali proti Jepi, malo pod vrhom pa je začelo deževati. V upanju, da ploha ne bo trajala dolgo, so v neki skalni votlini čakali dobro uro na izboljšanje vremena, vendar dež ni odnehal, tako da so se morali vrniti v kočo, seveda premočeni do kože.

Dan poprej v noči od petka na soboto je katoliška mladina organizirala na Bleščeči nočni pohod, katerega se je udeležilo okrog 60 mladih ljudi. V soboto 3. in v nedeljo 4. julija pa so obiskali naše planince planinci iz Celja in Maribora. Mariborčani so prišli v nedeljo nazaj grede z Dobrača na kratek pomenek. Mikalo jih je obiskati slovenske planince in njihov planinski domek, prvo slovensko planinsko postojanko v zamejstvu.

Celjani so prišli že v soboto in so se naslednjega dne povzpeli na Komnico, nekateri pa na Jepo. No, tudi tisto nedeljo je zmočilo planince, kar pa jih ni preveč motilo.

Slovenska planinska postojanka na Bleščeči je res dom srečanja, o tem pričajo številna skovana poznanstva z vseh koncev sveta. Neki pisec je v znanem dunajskem tedniku „Wochenpresse“ napisal večji, lahko bi rekli reklamni članek, o slovenski planinski koči, ki ga bomo ob priložnosti objavili.

Slovensko planinsko društvo Celovec ponovno obvešča, da je „Koča nad Arihovo pečjo“ odprta vsako soboto (najkasneje od 16. ure naprej) in nedeljo ter ob praznikih. Koča ni oskrbovana, je pa samooskrbovalnega značaja, kar pomeni, da je obiskovalcem na razpolago kuhinja, kjer si sami pripravijo hrano, na razpolago je tudi spalnica z 20 ležišči.

Janko Kersnik

AGITATOR

„Oh, usoda, usoda!“ vzkliknila je deklica. „Vi mi niste prinesli sreče!“

„In vendar sem vam jo želel iz vsega srca!“

Rekel je to tako gorko, da se je skoraj sam prestrašil.

Tudi deklica je za trenutek uprla vanj svoj pogled. Zardela sta oba.

„Nesrečna usoda ste —“ hitela je ona malo v zadregi ter povabila oči.

A vtem ji je že drug plesalec ponudil roko.

Po kadrlji sta šli dami tudi h gospodom v tretjo sobo; spremljal ju le pl. Ruda. Graščak je silil domov, češ kaj bo rekla žena, ki je bila ostala sama doma; pa še migrena jo je baje mučila.

„Oh, to ne gre, to ne gre! Kdo bo sedaj odhajal? Do novega leta moraš ostati!“ silil je Hrast.

„Oh, da, da! Samo malo naj še plešem!“ prosila je hčerka. In graščak ni bil trdega srca. Tudi je sam rad ostal v družbi. Do polnoči pa tudi ni bilo več dolgo.

„Pazite, kdo vam bode prvi ob novem letu čestital!“ šepne Hrast Milici na uho.

„Zakaj? Je li to pomenljivo?“

„Seveda! Dotičnik se gotovo zanima za vas!“

„Oh, pojdite, pojdite, ljubi doktor!“

„Jaz bom izkušal biti prvi!“

„Jako ljubezljivo, a jaz vas zatožim vaši soprogi — hahaha! Oh — ne, ne! Ne bom vas ne! Le bodite prvi, ako ima to kaj pomeniti.“

Njene temne oči so bile segle pri teh besedah mimo Rude, ki se je igral še vedno z njeno pahljačo ter izkušal ujeti časih kak pogled od nje.

Šli so znova plesat in sedaj je bil tudi Koren že tako pogumen, da je večkrat plesal z Milico. Zabaval jo je s tem, da ji je pripovedoval o svojih dijaških letih in o vseučiliških burkah, celo o zadnjem potovanju in o svojem domu ji je pravil. Govoril je suho in v kratkih stavkih — brez ognja in brez barv — a vendar ga je deklica pazno poslušala. Vračala mu je z dogodki iz odgojevališča, v katerem je več let prebela, s pripovedovanjem onih vsakdanjih, nedolžnih in vendar humorja polnih spletk in zvi-jač, kakor se uganjajo po takih zavodih.

Ruda pa se je lotil dacarjeve hčerke, pri kateri je bil takoj zapazil, da hoče koketirati z njim.

Zdajci pa zapoje na odru za zaveso steklen zvon; počasi, skoraj slovesno so doneli njegovi udarci preko plesalcev. Bilo je polnoči in staro leto končano.

„Veselo novo leto!“ vzkliknil je gorko Koren in podal Milici roko.

„Veselo novo leto!“ zavrnila je Milica in stisnila sta si s smehom roki kakor dva znanca.

„Oh, prepozno, prepozno!“ zaklical je poleg njega dr. Hrast, ki je prisopihal od druge strani.

Sedaj stoprav se je domislila deklica njegovih prejšnjih besed in kri ji je silila v lice.

„Prav se vam je zgodilo, gospod doktor, zakaj ne pazite bolje?“

„In kdo je bil moj srečni tekmeč? Morebiti Koren?“ dražil je Hrast.

„Le uganite ga!“ zavrnila je Milica in hitela Hrastovi soprogi naproti želel ji srečno novo leto. Tudi pl. Ruda je sedaj pritekel.

Kmalu po polnoči so se jeli razhajati. Gospod Anton

se je bil že dosti prej poslovil, sedaj pa sta odšla Boletova in Hrastova in večina drugih oženjenih. Dvorana se je polagoma izpraznila, a v krčmi je bilo tem več gostov. Pevci so zasedli veliko mizo in v gostem tobakovem dimu, kateri je polnil vse sobe, in pri brljavih petrolejevih svetilkah bilo je kmalu težko spoznavati posamične osebe. Glasen vrišč in šunder je vladal povsod in vsak trenutek je zadonela iz njega vesela pesem domačega zbora.

TRETJE POGAVLJE

Predput se je že bližal svojemu koncu, ko so odličnejše Borjane iznenadila nekega jutra na debel rožnat papir tiskana vabila k večerni zabavi pri graščaku Medunu. Fant, ki jih je raznašal, ni imel živreje, bil je navaden vrtnikov pomagač, in je, oddavši omenjeni listič, rad malo postal, češ morda bo tudi zanj kaj odletelo; a vabila so bila tem elegantnejša ter so v običajnem slogu nemški naznanjala, da se „Meden in njegova soproga čestita z vabilom k soirée dansante.“

„Kaj vraga!“ vzkliknil je dr. Hrast, prebravši dotični listič, katerega mu je bil prinesel sel v pisarno.

Koren je pri tem vstopil ter nosil enako pismo v roki.

„Ste li tudi vi povabljeni?“ vpraša ga šef.

„Tudi! Pa kaj to pomeni?“

„Ne vem! toda nekaj novega je to vsekako!“

Koren je skrivnostno zmajal z glavo.

„Kaj ugrabljete?“ dejal je doktor radovedno.

„Dozdeva se mi, da sem uganil,“ zavrne koncipient s smehom. „Ali ne veste, da bodemo imeli kmalu volitve? To je vse ad captandam — oh, jaz poznam take ptičke!“

Hrast se je nasmehnil.

„Mogoče,“ pritrtil je onemu, „a tja moramo vsekako.“

„Jaz ne!“ dejal je odločno Koren.

Premagajmo utrujenost

Mnogi strokovnjaki so dokazali, da številne napake, ki so organske narave ali ki nastanejo zaradi motenj pri raznih funkcijah, izvirajo neposredno iz živečega sistema. Utrujenost ima več vzrokov. Razne želodčne motnje so pogosto vzrok utrujenosti, nekateri menijo, da tudi čir na želodcu nastane zaradi utrujenosti. Moški, ki bolehalo za kardio-vaskularnimi motnjami, so neprestano utrujeni.

Utrujenost pospešuje tuberkulozo, saj postanejo posamezniki zaradi utrujenosti občutljivi za strupe in se pogosteje zastrupijo.

Takšno stanje seveda zahteva uporabo različnih sredstev, od naravnih do medicinskih. Seveda pa je stanje posameznika v največji meri odvisno od njega samega in od tega, kako bo znal to svoje stanje premagati.

NARAVNA SREDSTVA: SPANJE IN POČI-TEK — Dober spanec je najučinkovitejše sredstvo proti utrujenosti. Žal pa nespečnost najpogosteje spremlja utrujenost, vzamemo blaga uspavalna sredstva. Če se želimo temeljito spočiti, je najbolje, če spremenimo okolje in klimo, seveda pod pogojem, da sprememba ne bo povzročila še večjega nemira.

FIZIOTERAPIJA: Hidroterapija v vseh oblikah bo pomagala pri sprostitvi. Masaža, ki aktivira kroženje krvi, bo tudi pomagala pri sprostitvi.

ZDRAVILA: Posebno so priporočljiva takšna zdravila, ki pomirjajo živčni sistem. Zdravila pravtako okrepijo organizem in odpravijo prevelik napor. Pomirjevala, uspavala ali kakšno drugo zdravilo, vsa imajo isti namen, da sprostijo in zmanjšajo napetost v posamezniku. Vendar jih nikoli ne smemo uporabiti brez zdravnikovega priporočila, ker si lahko s pretiranimi dozami le škodujemo.

Del zdravljenja so tudi vitamini C in B, ki ugodno vplivajo na živčni sistem. Sem sodi tudi hormonalna terapija in jemanje glukoze.

PRILAGAJANJE IN NAČIN ŽIVLJENJA: Če želite vzroke utrujenosti in utrujenost samo resnično odpraviti tudi po tem, ko boste prenehali s terapijo, morate spremeniti način življenja. To je običajno sila težko, še posebej, če želimo odpraviti vse zunanje in notranje vzroke oziroma napade, na katere je posameznik občutljiv. Morda je najbolje, da se prilagodimo in nabere moč, s katero bomo nato premagali težave, „ventil za sprostitev“ pa si poiščimo v športu, jogi vajah in medicinskih sredstvih.

Od malega se učimo braniti svoj prav. Koža se nam z leti utrdi, vse lažje prenašamo kritiko. Pohvala pa nas najde nepripravljene. Le kaj hoče od nas človek, ki nam laska? Ima nemara skrite namene? Bi nas rad izkoristil, oslepil? Nezaupljivi smo in zmedeni, čeprav bi se morali prijazen besed razveseliti. Poskusimo živeti drugače! Ni vsaka prijazen zlaganost, ni vsako laskanje hinavsko. Če vemo, da je pohvala iskrena in da prihaja od srca, se je lahko upravičeno razveselimo. Toda najprej se moramo naučiti pravilno izrekat in pravilno sprejemati prijazen besede.

Ko govorimo o vzgoji, radi poudarjamo, kolikšnega pomena sta spodbuda in pohvala. Pohvala nas spodbode, da prekosimo sami sebe, če pa naše ravnanje ne naleti na prijazen sprejem, postanemo sčasoma potrti in zavrti, v življenju se ne najdemo, ker ne vemo, kaj je prav in kaj ne.

Naj govori psihologi in pedagogi, kar hočejo, v vsakdanjem življenju ravnamo drugače, kot nas učijo knjige in kot tudi sami pri sebi vemo, da je pravilno. Izmikamo se pohvalam, neradi izrekamo prijazenosti, dobra beseda nam gre težko z jezika, ker pričakujemo, da jo bo tisti, ki mu je namenjena napak razumel ali da se bo pohvali odzval z omalovaževanjem, češ saj ni omembe vredno, kar hvališ.

Kdor pohvalo težko izreka in kdor je ne zna primerno sprejeti, ima v življenju težave. S soljudmi le težko naveže pristranske odnose. Vedno je na preži, kaj se mu bo hudega zgodilo, kje bo njegovo ravnanje naletelo na kritiko, kje bo njegov dobri namen zavrnjen in grajan.

Poglejmo si primer. To ali ono nas navduši, pa si ne moremo kaj, da ne bi ob tem izrekli pohvalne besede. Tisti, ki mu je pohvala namenjena, pa bo dejal:

1. Ah, saj ni omembe vredno. Če bi se potrudil, bi lahko stvar opravil mnogo bolje.

2. Že mogoče, da sem se dobro odrezal, ampak to je tudi edina spretnost, ki jo obvladam v življenju, na vseh drugih področjih sem pravi nevednež.

3. Kaj me hvalite, saj znate vi opraviti to stokrat bolje od mene.

Izrečemo pohvalo, pohvaljeni človek pa nas zviška pogleda in s svojimi ostrimi, hladnimi besedami prizadene. Pomislimo: le zakaj se trudimo s prijazenostjo, ko pa mu očitno nič ne pomeni.

Zakaj znamo sprejemati kritiko in se ji primerno odzvati, zakaj smo ob pohvali tako zbegani in nemočni? Zakaj ob vsaki laskavi besedi pomislimo: „Le kaj hoče ta, ki me hvali? Je njihovo prilizovanje kaj drugega kot spretno zamisljena spletko? Saj ne more misliti resno, tako laskavega mnenja zagotovo nima ne o meni ne o mojem delu.“

Če imamo s pohvalami pogosto slabe izkušnje, se hvaljenja seveda odvadimo. Previdni postanemo, če ljudje na naše iskrene besede odgovarjajo z zmedenostjo, dvomom ali celo ravnodušnostjo. Zato naletimo v vsakdanjem življenju na tako malo hvale in na vse več

graje. Kajti z grajo dosežemo, kar smo name-ravali, kadar pa koga pohvalimo, naletimo na nerazumevanje in celo odpor.

Ze otroke vzgajamo tako, da si utrdijo kožo in da ne pričakujejo od življenja več, kot si lahko sami vzamejo. Kdor je odprt, čustven in občutljiv, je tudi ranljiv. Zato je preprosteje kazati svetu zlagano trštost, za katero pa se pogosto skriva pohvale lačna duša. Z duhovitostjo, odrezavostjo in vzvišenostjo se ubranimo kritike in ohranimo celo kožo, žal pa enako sprejemamo tudi pohvalo in jo s tem seveda zavračamo.

Poskusimo se naučiti dajati in sprejemati pohvalo. Kadar bi radi komu izrekli priznanje, ne storimo tega suhoparno ali preveč poudarjeno, oboje daje videz zlaganosti. Kadar rečemo: „No, pravzaprav ste to kar dobro naredili“, ali pa: „Blazno sta se izkazali“, bo pohvaljeni človek upravičeno podvomil o iskrenosti teh besed. Potrudimo se spregovoriti z osebnim poudarkom. Recimo na primer: „Meni je to in to zelo všeč.“ Ali: „Nad tem in tem sem zares navdušen.“

Pohvale, ki nosijo v sebi kanec dvoreznosti, so povsem zgrešene. Zelo neprimerno je, če komu rečemo: „No, končno ste zmogli — tega si ne bi bil nikoli mislil.“ Je to pohvala? Ali:

„Danes (s poudarkom na danes) ste videti sijajni.“ Ali: „No, to si dobro opravil, prihodnjič pa moraš storiti še to...“

V teh hvalah se skriva tudi kanček graje. Zelo vzgojno zvenijo in kritično, zaradi tega jih človek, ki so mu namenjene, ne more vzeti resno. V zadregi je in zmeden — naj se nam za kritiko še zahvali?

Učimo se hvaliti tako, da bo hvala izzvenela iskreno. Toda tudi sprejemanje pohvale ne obvladamo, ne da bi se potrudili vrniti tistemu, ki nas hvali, lepo z lepim. Pokažimo, da smo pohvale veseli. Namesto da zardevamo, gledamo v tla in zmanjšujemo svoj delež zasluge, namesto da preslišimo pohvalo, ali pa celo branimo s protinapadom, poskusimo pokazati, da smo iskrenih, prijazen besed veseli. Če kljub vsemu zardimo in nam je nerodno, poskusimo to pojasniti: „Zelo ste prijazen, meni pa je ob tem nerodno. Veste, zelo prijetno je slišati hvalo.“ Če pa pohvale ne moremo vzeti resno, to tudi naravnost povemo: „Vaša hvala je zelo laskava, žal pa mi je ob tolikšni prijazenosti neprijetno.“

Učimo se izražati in opažati čustva. Ne skrivajmo se za videzom odrezavosti in neprizadetosti. Laže bomo živeli in prijetneje, tudi drugi se bodo ob nas bolje počutili.

Lonci z bosansko aromo

Vas zanima znamenita **BOSANSKA SOGANDOLMA?** Tole potrebujete za 10 oseb: 1.20 kg zmlete teletine, 1½ kg drobnejše čebule, 10 dag riža, dva decilitra sladke smetane, 10 dag masla, sol, poper, česen, zeleni peteršilj.

Priprava: Čebulo očistimo, olupimo, odrežemo gornji del. Tako pripravljene glavice kuhamo deset minut v okisani vodi, nato jih ohladimo, odcedimo in nekaj notranjih obročkov odločimo. Iz mesa, preostanka čebule, česna, riža, soli in peteršilja zmešamo nadev in z njim napolnimo čebulne obroče. Polnjene čebule damo kuhat v hladno vodo skupaj z raztopljenim maslom. Kuhamo eno uro na slabem ognju, serviramo pa obvezno v bakrenih skodelicah ali na bakrenih krožnikih. Prelijemo s kisló smetano.

KULAK ČORBA (10 oseb) Potrebujemo: 0,20 kg korenaste zelenjave, 1 kg telečjih kosti, 0,30 kg telečjega mesa, 15 dag moke, 0,5 kg čebule, dva decilitra sladke smetane, štiri rumenjake, sol, poper, lovorov list, limonin sok. Blanširane, poparjene kosti damo kuhat s korenasto zelenjavo, poprom v zrnu, lovorovim listom in malo soli. Kuhamo eno uro. Odcedimo. Na maslu naredimo svetlo prežganje, zalijemo z odcejeno juho. Pustimo, da vre kakšnih dvajset minut, nato zakuhamo majhne cmočke, ki smo jih naredili iz mesa, ostanka moke in začimb. Legiramo s smetano in rumenjaki.

TUFAHIJA (10 oseb) Potrebujemo: 10 debelih rdečih delišes jabolk, 4 kg sladkorja (seveda ga bomo uporabili za večkratno pripravo), eno limono, 10 dag mletih orehov, 10 dag mletih mandeljnov, ½ kg sladke smetane, eno vanilijevo paličko, 10 višenj iz kompota. Jabolka izdobljemo, odstranimo peščiče, nato jih tanko olupimo in kuhamo v sladkorju ter dveh litrah vode, ki smo ji dodali tudi narezano limono ter vanilijo. Kuhamo približno 15 minut, da se jabolka zmehčajo. Orehe in mandeljne sesekljamo ali zmeljemo in pomešamo z 1 dl sladke smetane. S tem nadevom napolnimo kuhana jabolka. Zložimo jih v skledo za kompot in prelujemo z žlico sirupa, v katerem smo kuhali jabolka. Z ostankom smetane nabrizgamo okras, dodamo pa še višnje.

„Kako? Zakaj ne?“
 „Ker v nemškutarjevo hišo ne zahajam!“
 „A s tem zabavnim večerom vendar politika nima opravila!“
 „Jaz trdim, da je tako! In ko bi tudi ne bilo — saj vendar poznate moja načela?“
 „Svobodno! A jaz bi mislil, da je prav z našega stališča umestno, udeležiti se te veselice — in čim več nas bo tam, tem bolje — toda — kakor vam je drago; Boletovih in drugih se nadejam!“
 Doktor je govoril to brez posebnega namena ter pregledoval akte pred seboj. Tudi Koren se je obrnil, da odide. A ko je čul imenovati Boletove, zastala mu je noga; hotel je še nekaj povprašati, pa po kratkem premisleku je odšel.
 Zunaj v svoji sobi je še enkrat razganil vabilo in čital polglasno dan in uro napovedane veselice.
 „Na pustno nedeljo torej!“ šepnil je in položil rožnati listič v svojo miznico.

Nepričakovana vest o veselici pri Medenovih se je bliskoma razširila po trgu. V stalni krčmi uradnikov, kamor je zahajal tudi Koren, nocoj ni bilo o drugem govora in, ker so bili vsi povabljeni, čulo se je tudi le laskavo odobravanje te nove Medenove misli. Celó podrobnosti pričakovanega zabavnega večera so bile že znane. Tako je poštar vedel, da je Meden naročil vojaško godbo in dve imenitni kuharici iz mesta. Tudi o plzenskem pivu in renskem vinu in naposled o šampanjcu se je govorilo. Zadovoljnost je vladala povsod, le eno vprašanje ljudem ni dalo mirovati, namreč: „Kaj to pomeni? Čemu to?“
 In tu je bil vsem dan dušek, da navzlic težko pričakovani zabavi in poleg svoje zadovoljnosti izpuste nekoliko zlobnih ali zlovoljnih opazk.

„Radoveden sem, bo li kaj oficirjev iz mesta —“ šepnil je davkarski nadzornik sosedu pl. Rudi na uho.
 Ta ni izpremenil lica, kakor bi ne umel, kaj tiči za to opomnjo.
 „Lepo bi bilo; potem oblečem tudi jaz svojo uniformo.“
 „Ste li rezervni častnik?“ vpraša adjunkt.
 „Seveda, pri dragoncih!“ zavrne oni samozavestno.
 „Meden vendar ni tako — umazan in skop, kakor pripovedujejo!“ omenja sodnik.
 „Bomo videli!“ hiti notar Koprivec, ki je bil v vseh stvareh nekoliko skeptičen.
 Tako so besedovali ves večer.
 Koren je molče sedel poleg in pušil smotko.
 „Ali vi niste povabljeni?“ vprašal ga je potihoma poštar.
 „Da, da — tudi!“
 „Oh!“
 „Se vam li to dozdeva čudno?“
 „O ne, ne! Pa le — ker tako tiho tu sedite!“
 „Plesal vendar ne bom že prej od veselja, ako me kakov Meden povabi na obed?“

Poštar je umolknil, kajti bil je jako miroljuben mož ter se je največ prepiral s svojimi hlapci.
 „Oh, gospod pl. Ruda — vi boste pa zopet Boletovo krasotico vzeli v izključno posest!“ šalil se je sodnik.
 „Kotiljon je že moj in prva kadrilja! Danes sem bil na Drenovem,“ kričal je oni. Nehote je uprl svoj pogled ob dolgi mizi tja v drugi konec, kjer je sedel Koren.
 Ta je grizel konec smotke in iskal žveplenic, katere je bil adjunkt predse postavil in jih mehanično prebiral.
 „Čestitam!“ dejal je sodnik.
 „Ko bi ne bila tako mlada!“ omenil je adjunkt.
 „Zakaj? Gospod koncipist še lahko čaka!“ oglasil se je Koprivec.

Iz vseh opazk pa je vsak lahko čutil porogljiv naglas — edini koncipist menda ne.
 Sredi pogovora je nekdo predlagal, da se napravi tarok in kmalu potem so začeli nekateri igrati. Adjunkt pa se je šalil s točajko in Koren mu je pomagal.
 Bilo je že blizu polnoči, ko sta se Koren in notar Koprivec vračala domov. Stanovala sta v isti hiši.
 „To vam je gizdalin, ta koncipist,“ omenil je Koren pred vežnimi vrati.
 „Pa jaz bi še stavil, da bo Boletov zet!“ zavrne notar.
 Iz Korenovih ust se je izvil kratek, hripav glas, ki ni bil ne smeh ne beseda, niti pritrjujoč niti odrekujoč.
 „Kaj menite?“ vprašal je notar in globoko zazeval.
 „Jaz — nič! Mrzlo je!“
 Vtem je zapiral koncipist vežna vrata.
 „Ali pojedete k Medenu?“ opomnil je Koprivec na stopnicah.
 „Ne vem!“
 „To se pravi, da pridete!“
 Ločila sta se na temnem mostovžu in odšla vsak v svojo sobo.

Na pustno nedeljo zvečer je bilo živahno gibanje na gladki, debelo s snegom pokriti cesti, katera je tekla iz Borja do četrte ure oddaljenega Medenovega gradiča. Vsak trenutek so pridrdrale odprte sani in tenak glas krugalcev, ki so viseli ob kojnih, razlegal se je daleč po raztegnjeni dolini. Trije, štirje vozniki, kolikor jih je premogel trg, imeli so nocoj dovolj posla, kajti nihče ni hotel peš priti, in ako so trije ali štirje seli na voz, tudi račun voznikov ni bil velik za posameznika. Okrajni glavar in njegova soproga sta se peljala skupaj, in ko se je voznik zopet vrnil, naložil je pri čitalnični krčmi sodnika, adjunkta, notarja in pl. Rudo. Prav ko so že konji potegnili sani, prisopihal je Koren.

(Dalje v prihodnji številki)

Dješki občinski možje niso za spomenike žrtvam fašizma

Spomenik Karluttovi družini, ki so jo avgusta 1944 pobili in sežgali fašistični vojaki, večini občinskim možem na Dječkah ni po volji. Najprej je župan Johann Travnik zavlačeval dovoljenje za postavitev spomenika, na zadnji občinski seji v sredo pa je še enkrat odločno zavrnil povabilo na udeležbo pri odkritju spomenika, ki ga je prejel od Zveze koroških partizanov. Večina občinskih odbornikov se je priključila argumentaciji, da je bila tedaj pač vojna „in da se je na obeh straneh godila krivica“!

Zavračali so spomenik tudi zaradi tega, „ker se po tolikih letih zbuja spet emocije“. Slovenski občinski mandatar Filip Warasch pa jih je pravilno zavrnil, da so takšne občinske seje s takšno vsebino šele vzrok za zbujanje emocij. Kajti neudeležba pri odkritju spomenika žrtvam fašizma in omahovanje pri gradbenem dovoljenju so dokazi, da dješki občinski mandatarji nimajo poguma, postaviti se v isto vrsto z antifašisti, in da celo iščejo poti, kako preprečiti postavitev takšnega spomenika. S takšnim ravnanjem pa dajejo potu-

ho ravno tistim silam, ki so v mislih še pristaši že davno preživelih nasilnih sistemov. Tudi besede župana, da preprečitev „granitnega kamna“ ne bo možna, besede, ki jih je izrekel z določenim obžalovanjem, grejo v isto smer.

Warasch jim je tudi očital, da ves povojni čas nikoli niso samostojno napravili korake v korist žrtvam fašizma, čeprav vedo, da so žrtve bile dješki občani.

Občinska seja v sredo je značilna za vzdušje nasproti antifašističnemu boju med zadnjo svetovno vojno, k sredi pa občinski mandatarji v tej zadevi niso imeli več kaj odločiti, ker so že prej odločile višje instance. Zveza koroških partizanov je prej že vse vestno uredila, tako da so okrajno glavarstvo, pristojni za varstvo okolja, pa tudi posestniki zemljišča, na katerem bo stal spomenik, v postavitve spomenika privolili.

Spomenik žrtvam fašizma pri Karluttu bomo v nedeljo odkrili, župan in občinski možje pa dokazujejo, da so pripadniki zastarele miselnosti.

V Vojvodini se je SAK pripravljaj na novo sezono

Še nikoli igralci SAK niso imeli tako dobrega občutka, kot po letošnjih pripravah za novo nogometno sezono. Konec zadnjega tedna so se vrnili iz Novega Sada, glavnega mesta avtonomne pokrajine Vojvodine, kjer so se teden dni intenzivno pripravljali v športnem centru „Veternik“. Imeli so odlične pogoje, stanovali so v hotelu „Park“, igrišča v športnem centru so bila odlična, novi trener Rado Avdič, ki je hkrati sekretar nogometne zveze Ljubljane, pa je zajel vse igralce z dobro premišljenim programom sistematičnih vaj. Tudi zmogljivosti vsakega posameznika je točno upošteval.

Treninga se je udeležilo 17 igralcev, med njimi tudi novi igralci iz Slovenije Lazarevič, Makun, Rajič in Salkič, žal pa nekaj igralcev prvega moštva ni moglo sodelovati na teh intenzivnih pripravah. Igralce je spremljal tudi predsednik SAK Walter Gutovnik, ki je bil zelo zadovoljen z rezultati priprav. Igralci SAK so se pomerili v 4 prijateljskih igrah z močnejšimi moštvi druge jugoslovanske lige in pri tem navezali pri-

jateljske stike, tako da bomo morda v prihodnosti tudi v okviru kakšnega turnirja videli katero od teh moštev.

Slovenski nogometaši s Koroške so bili odlično sprejeti v Novem Sadu. Konzul Popovič iz Celovca je odlično pripravil enotedenske priprave, ki sta jih omogočili nogometna zveza in fizikurna zveza Vojvodine. Občina Celovec, ki je pobratena z Novim Sadom pa je deloma podprla prevoz nogometašev. V takih okoliščinah ni čuda, da so doživeli igralci SAK v javnih občilih — od televizije do časopisov — veliko publicitete.

Priprave SAK tako niso bile samo športni dogodek temveč tudi prispevek k dobremu sodelovanju med narodi ter podpora slovenski manjšini. V prvenstvu, ki se bo za SAK začelo v nedeljo s težko igro proti Dobri vasi, pa bodo veljala spet druga merila. SAK-u želimo, da se bodo napori obrestovali. Predsedniku Gutovniku, ki si pričakuje v nedeljo eno točko, in seveda vsem igralcem želimo, da se bodo njihova upanja uresničila.

Spomenik Karluttovi družini

V nedeljo se bomo na Svinški planini ob odkritju spomenika pri Karluttu spomnili žrtev, ki so jih avgusta leta 1944 pobili in sežgali nacisti. Pod najtežjimi pogoji so leta 1944 partizani prišli na severno stran Drave, da bi tudi tam med zastrašenimi in izkoriščanimi ljudmi obeh jezikov zanetili plamen upora. Nacisti so organizirali tudi 14-dnevne hajke na partizane, da bi zatrli upor. Pa jim ni uspelo.

Janez Wutte-Luc, ki je bil partizan na severnem bregu Drave je pred letom dni opisal zločin nad Karluttovo družino, ki je vestno podpirala partizane. Nekaj odlomkov iz poročila, ki je bilo objavljeno v „Koroškem koledarju 1981“, objavljamo ob priliki odkritja spomenika.

Bilo je v začetku avgusta 1944. Okoli tretje ure zjutraj smo se bližali Karluttovi domačiji, kjer smo bili dogovorjeni s kurirji, ki so prihajali z južne strani Drave na Svinško planino s poročili in navodili za naše nadaljnje delo na tem področju. Med počitkom smo na blatni gorski poti opazili sveže sledove vojaških škornjev v smeri našega cilja — Karluttove kmetije. Postali smo previdni in preiskali sledove natančneje. Pri tem smo ugotovili, da tu ni šlo samo nekaj vojakov, pač pa velika skupina. Takoj smo zasluhili nevarnost in smo se premaknili zelo previdno še kakih 300 metrov naprej. Naša skupina je

štela takrat šest borcev in tako ni bilo misliti na to, da bi se spustili v spopad s premočnim sovražnikom, pa tudi naša oborožitev ni bila temu primerna. Tako smo si v bližini Karluttove domačije v gostem grmovju nad cesto poiskali primerno kritje, od koder smo imeli dober pogled na dvorišče.

Komaj smo dobro zavzeli naše položaje, ko smo na poti pod nami ponovno zaslišali ropot vojaških škornjev. Prihajala je zelo velika kolona SS policije in niso bili še mimo nas, ko smo slišali povelje za obkolitev. V trenutku smo se zavedali, da smo v obroču in prepričani smo bili, da je naša usoda zapečatená. Začelo se je že daniti in smo ugibali, kaj se bo sedaj zgodilo. Spraševali smo se, komu velja ta velika policijska akcija?

Na Karluttovi domačiji so bili trije ljudje. Gospodar je bil Jugoslovčan in njegova žena s Tirolskega; imela sta enega majhnega otroka, drugega pa sta pričakovala. Družina nam je bila zelo naklonjena, saj je bila demokratična in anfašističnega gledanja. Kadarkoli smo se ustavili pri njih, smo bili zelo sprejeti in postregli so nam radevolje z vsem, kar so premogli.

Čas je tekel počasi. Biti je moralo okoli osme ure, ko je začela SS policija obkolevati tudi hišo. Sedaj nam je bilo jasno, da je akcija naperjena proti Karluttovim. Začela se je tragedija, kakršne v mojem življenju še nisem doživel.

Oficir in dva vojaka so šli v hišo. Kmalu nato smo zaslišali iz hiše strahovit vik in krik — vpitje nacistov in jok in stokanje domačih. Ni

trajalo dolgo, ko pokliče oficir še tri vojake v hišo. Kakšne čine so ti vojaki imeli, nismo mogli prepoznati. Ponovno smo zaslišali kričanje vojakov ter jok in vzdihovanje, ki nam je šlo skozi kosti. Kaj se je v hiši dogajalo, nismo mogli videti, mislili pa smo si lahko, ker smo vedeli, česa vsega so nacistične zverine zmožne. Vsak si lahko predstavlja, kako nam je bilo pri srcu, a bili smo brez moči, ker proti taki premoči z našo skromno oborožitvijo nismo mogli ukreniti ničesar. Z bridkostjo smo čakali, kaj bo sledilo dogodkom v hiši.

Ni trajalo dolgo in oficir se zopet pojavi na vratih in da neko povelje. Nismo ga mogli razumeti, a kmalu smo videli, da peljejo vojaki dve kravi iz hleva. Nato privlečejo gospodarja vsega okrvavljenega iz hiše in ga zavlečejo v hlev, kjer kratko nato odjekne strel. Potem privlečejo trije vojaki vso razkuštrano in raztrgano gospodinjino iz hiše in jo pravtako odpeljejo v hlev, kjer jo ustrelijo. Po izvršitvi tega grozodejstva prinese vojak jokajočega otroka iz hiše in ga nese proti gozdu. Od sosedov smo pozneje zvedeli, da ga je tam prevzel vodja Landwache. Nismo si še opomogli od groze, ko zopet zaslišimo povelje oficirja, ki ukaže podtakniti ogenj v gospodarskem poslopju. Verjetno so hlev in gospodarsko poslopje poprej prelili z bencinom, kajti ognjeni zublji so švigili istočasno na vseh koncih poslopja.

Na tak surov način je končala cela Karluttova družina, ki je bila poštena in spoštovana in priljubljena tudi pri vseh sosedih. Mi pa smo osramočeni in brez moči moralno gledati to strašno tragedijo. Ker v tem času še nismo imeli dotoka orožja in municije, je bila naša poglavitna naloga na tem področju severno od Drave, zbuditi med demokratičnim prebivalstvom vero v skorajšnji propad nacizma in pripraviti pot novim močem, ki so potem prišle na to ozemlje.

Janez Wutte-Luc

Slovenski atletski klub vabi na prvenstvene tekme

v nedeljo 8. avgusta 1982

Dobri vasi — SAK ob 10.15 uri

Dobri vasi „pod 23“ — SAK „pod 23“ ob 8.30 uri

Franci Šmid: trener z državno licenco

Po dveh letih izobraževanja je pred kratkim dobil državno licenco za nogometnega trenerja Franci Šmid iz Bistrice v Rožu. Franci Šmid, ki deluje pri „Leistungszentrum“ Celovec je opravil izpit pred državno komisijo celo z odliko. Poleg njega sta napravila izpit še Walter Jernej iz Celovca in Werner Gerak iz Wolfsberga. Skupno je na Koroškem sedaj 35 licenciranih trenerjev. Novim trenerjem iskreno čestitamo!

V mesecu avgustu: Plošče po znižani ceni

NAVADNE PLOŠČE		namesto samo		namesto samo		namesto samo	
Mojca Pokrajculja	28.— 15.—	MIHELIC: Košček domovine	98.— 79.—	Rosen aus dem Süden	70.— 50.—	Nemške plošče	
Grdi raček	28.— 15.—	ŠTIRJE KOVAČI: Luči Slovenjega gradca	90.— 70.—	Eurovision Gala	130.— 99.—		
Lonček kuhaj	28.— 15.—	ANSAMBEL SLOVENIJA: Tebi, Slovenija	90.— 70.—	Longo mai: Norma Mytteis singt Lieder von Bert Brecht	130.— 110.—		
Bratovščina sinjega galeba	25.— 15.—	MIHELIC: Vesela polka	100.— 80.—	Schmetterlinge: Jura Soyfer	145.— 120.—		
Janko in Metka	25.— 15.—	MAKS KUMR: Veselje na vasi	99.— 80.—	Brannasky & Honke: Die Russen in München,			
Svinjski pastir	28.— 15.—	JOZE BURNIK: Obletnica poroke	99.— 80.—	Neue deutsche Heimatlieder	160.— 120.—		
Slavec	28.— 15.—	ALPSKI KVINTET: Mi smo pa z Gorenjske	170.— 105.—	Ein Abend mit Lukas Resetarits	135.— 120.—		
Janko in Metka pravljice	25.— 15.—	FRANCI PUHAR: Polke in valčki	90.— 70.—	Der Dreschflegel	140.— 120.—		
Erazem in potepuh	28.— 15.—	MIHA DOVŽAN: Jutro v planinah	199.— 145.—	Peter Wagner: Mensch...	155.— 120.—		
Zgodba o oblaku	28.— 15.—	Trio VITALA AHACIČA: Tečejo, tečejo nitke	99.— 80.—	Comedia Mundi: Die BM Bande	130.— 110.—		
Ob reki Dravci	50.— 25.—	TONE ŽAGAR: Gobar Jaka	90.— 70.—	Comedia Mundi: Man soll sich nicht zu früh schlafen legen...	130.— 110.—		
Tomaž Pengov	34.— 25.—			Neue Lieder für Österreich	90.— 70.—		
		Folklor		Razno			
		Dolina Rezije	99.— 80.—	Ottorino Respighi	48.— 20.—		
		Tine Rožanc	62.— 50.—	Gertruda Munitič — sopran	60.— 40.—		
				Recept za Rock 'n' Roll	170.— 100.—		
				Smak	110.— 90.—		
				Abba the Album	90.— 70.—		
				Nazareth: Play'n the game	90.— 70.—		
				The music for Unicef Concert	90.— 70.—		
				Klavirski duo DEKLEVA	85.— 65.—		
				New Swing Quartet	90.— 70.—		
				Ibica Jusič: Čovjek bez Kafiča	70.— 65.—		
				Cliff Richard: Wired for Sound	75.— 60.—		
				Visage	70.— 60.—		
				Hitovi sa singl Ploča Novi fosili	60.— 50.—		
				Slovenski solisti	80.— 70.—		
				Doživjeti stotu: bijele dugme	80.— 60.—		
				Meri u prolazu	90.— 70.—		
				neca falk: nervozna	55.— 40.—		
				Ljubljana '80	100.— 50.—		
				Zdravko Colič: Ako prideš bliže	90.— 70.—		
				Oto Pestner: „Crna zvezda“	90.— 70.—		
				Pro Arte: Kiseli Bonboni	85.— 70.—		
				Hazard	55.— 40.—		
				„7+7“ — Deci	85.— 40.—		
				Svi marš na ples!	57.— 40.—		
				Tiho noći...	50.— 40.—		
				Dolly Bell: Kemal Monteno	55.— 40.—		
				Pomaranča: Peklenska pomaranča	55.— 40.—		
				Tereza: Sinoč, kad skoplih oči	49.— 20.—		
				Edvin Fliser: Njej	43.— 30.—		
				Ditka Haberl: Zaljubljena	50.— 40.—		
				Veseli planšarji: Bahavi pastir	100.— 70.—		
				Kvintet Štatenberg: V krogu prijateljev	100.— 70.—		
				Vokalni kvintet Gorenjci: Zabučale gore	90.— 70.—		
				Frule i Dvojnice/Pipes and Double Pipes	99.— 70.—		
				Slovenske ljudske pesmi in glasbila	110.— 90.—		
				Slovenska glasba: Porabje	99.— 80.—		